
THÔNG TIN-BÌNH LUẬN

Bàn thêm về nội dung dân chủ trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và việc vận dụng nội dung đó trong dự thảo hiến pháp (năm 2013) ở nước ta hiện nay

Nguyễn Thọ Khang*

Học viện Báo chí và Tuyên truyền, 36 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

Nhận ngày 09 tháng 5 năm 2013

Chỉnh sửa ngày 14 tháng 6 năm 2013; chấp nhận đăng ngày 27 tháng 6 năm 2013

Tóm tắt: Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ có nội dung rất phong phú: dân chủ trong quan hệ quốc tế, trong quan hệ chính trị, kinh tế, văn hóa, tư tưởng và xã hội; dân chủ trong xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước, xây dựng các đoàn thể nhân dân; dân chủ trong việc thực hiện quyền con người, quyền công dân và giải quyết mối quan hệ giữa cá nhân, cộng đồng và xã hội.

Vận dụng tư tưởng dân chủ của Hồ Chí Minh trong xây dựng Hiến pháp là yêu cầu khách quan và cấp thiết ở nước ta hiện nay. Trước hết, cần vận dụng tư tưởng của Hồ Chí Minh về dân chủ để tiếp tục hoàn thiện Dự thảo Hiến pháp(2013) theo ba vấn đề lớn sau đây:

Một là, vai trò của đại đoàn kết toàn dân và liên minh công- nông- trí thức đối với xây dựng nhà nước pháp quyền của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân;

Hai là, cơ sở kinh tế của nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân ở nước ta hiện nay;

Ba là, vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước và xã hội

Trong *Chánh cương vắn tắt của Đảng*, được Hội nghị thành lập Đảng thông qua, Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã sử dụng thuật ngữ “*dân quyền*” khi viết về cuộc cách mạng mà nhân dân Việt Nam cần thực hiện khi đó rằng: “...nên chủ trương làm tư sản *dân quyền* cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản” [1]. Trong *Tuyên ngôn Độc*

lập (ngày 2 tháng 9 năm 1945), Hồ Chí Minh tuyên bố, “Pháp chạy, Nhật hàng, vua Bảo Đại thoái vị. Dân ta đã đánh đổ các xiềng xích thực dân gần 100 năm nay để gây dựng nên nước Việt Nam độc lập. Dân ta lại đánh đổ chế độ quân chủ mấy mươi thế kỷ mà lập nên chế độ *Dân chủ Cộng hòa*” [2]. Như vậy, Hồ Chí Minh đã dùng các thuật ngữ “*dân quyền*”, “*Dân chủ*” để chỉ rõ bản chất dân chủ của nền Cộng hòa mà nhân dân đã xây dựng nên với sự lãnh đạo của Đảng ta. Việc nghiên cứu nội dung tư tưởng

*ĐT: 84-983310449

E-mail: nguyenthokhang@gmail.com

“dân quyền”, “dân chủ” của Hồ Chí Minh và vận dụng những nội dung đó vào quá trình xây dựng, hoàn thiện *Dự thảo Hiến Pháp (năm 2013)* ở nước ta hiện nay có ý nghĩa rất cấp bách.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ (*dân quyền*) là một trong những tư tưởng cơ bản nhất trong kho tàng tư tưởng của Người. Kế thừa những tư tưởng tiến bộ và cách mạng về dân chủ của nhân loại, Hồ Chí Minh đã có những đóng góp xuất sắc, làm phong phú thêm những nội dung của dân chủ trong thời đại mới - thời đại quá độ từ CNTB lên CNXH. Từ đó, Người đã chủ động truyền bá, vận dụng và tiếp tục bổ sung một cách sáng tạo những tư tưởng đó, tạo ra nền tảng tư tưởng lý luận cho quá trình thực hiện mục tiêu dân chủ và phát huy động lực to lớn của nó trong cách mạng Việt Nam.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ đã được nhiều tác giả tập trung nghiên cứu với nhiều khía cạnh khác nhau. Như chúng ta đã biết, trong đề tài nghiên cứu khoa học cấp nhà nước (đã được nghiệm thu năm 1992): KX05, *Đổi mới và tăng cường hệ thống chính trị nước ta trong giai đoạn đổi mới*, các tác giả đã đề cập tới căn cứ lý luận, tư tưởng của đổi mới hệ thống chính trị ở nước ta trong giai đoạn đổi mới mà một trong những căn cứ đó là tư tưởng Hồ Chí Minh về hệ thống chính trị với các khía cạnh và các bộ phận cấu thành hệ thống tổ chức chính trị như: Đảng cộng sản, nhà nước, các đoàn thể nhân dân; tác giả Nguyễn Khắc Mai đã viết cuốn “*100 câu nói về dân chủ của Hồ Chí Minh*”, do Nhà xuất bản Trẻ TP.Hồ Chí Minh 2001 ấn hành để giới thiệu với độc giả tư tưởng của Hồ Chí Minh về dân chủ theo các nội dung chủ yếu như: về giá trị của dân chủ, về địa vị và quyền lợi của nhân dân, về bộ máy nhà nước dân chủ, về Đảng trong sự nghiệp xây dựng nền dân chủ, về vai trò các đoàn thể nhân dân, về giải pháp thực hiện dân chủ. Trong Hồ

Chí minh toàn tập, đĩa CD-ROM, NXB CTQG, đã phân chia chuyên đề “dân chủ” trong Toàn tập thành các chủ đề như: quan niệm về dân chủ, nội dung và hình thức thể hiện dân chủ, cơ chế và điều kiện để phát huy dân chủ nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho người nghiên cứu tìm kiếm những nội dung có liên quan về dân chủ. Để đáp ứng yêu cầu nghiên cứu và giảng dạy môn “Tư tưởng Hồ Chí Minh”, trong các trường Đại học, Cao đẳng, Đảng và nhà nước ta đã đẩy nhanh quá trình đào tạo đội ngũ cán bộ chuyên ngành “Tư tưởng Hồ Chí Minh”. Trước yêu cầu cấp bách đó, Hội đồng Trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình quốc gia các bộ môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh đã tổ chức biên soạn *Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh* và cho ra mắt bạn đọc vào năm 2002. Trong giáo trình này, các tác giả đã trình bày một cách khái quát nhất về tư tưởng Hồ Chí Minh, đặt cơ sở cho việc đi sâu hơn nữa trong việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về các lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội, trong đó có lĩnh vực dân chủ.

Tuy nhiên, theo tác giả bài viết này, đây là một lĩnh vực rất rộng lớn và về mặt khoa học, là một môn khoa học với nội dung rất phong phú nên cần xem những thành tựu đã đạt được chỉ là sự bắt đầu vì tư tưởng của Hồ Chí Minh về dân chủ không chỉ được Người nghiên cứu và vận dụng cho Việt Nam mà còn cho cả việc hướng đến “Nền Cộng Hòa thế giới” của nhân loại. Phần lớn, việc nghiên cứu còn đang nằm ở phía trước.

Từ việc kế thừa những thành tựu nghiên cứu của các tác giả và kết quả nghiên cứu của bản thân, tác giả bài viết này đã tổng hợp và đưa ra những nội dung chủ yếu trong quan niệm của Hồ Chí Minh về dân chủ, dân quyền để chúng ta có thể tham khảo trong việc tiếp tục nghiên cứu và vận dụng những nội dung đó trong xây dựng Dự thảo Hiến pháp như sau: *dân chủ là những giá trị tiến bộ gắn liền với*

lịch sử phát triển của nhân loại; dân chủ là một trong những mục tiêu của cách mạng Việt Nam; dân chủ và thực hành dân chủ, là động lực của cách mạng; dân chủ là sự thống nhất giữa quyền và nghĩa vụ của công dân; cùng với tập trung, dân chủ là một nội dung của nguyên tắc “dân chủ tập trung” trong hoạt động của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa; dân chủ là một thể chế quốc gia, một hình thái nhà nước mà trong đó nhân dân là chủ thể tối cao của nó; dân chủ là nội dung đòi hỏi phải chống tham ô, lãng phí, quan liêu; dân chủ là một thể chế hành chính mà trong đó chính phủ là đầy tớ của dân và dân là chủ nên dân có quyền phê phán chính phủ; dân chủ dưới chủ nghĩa xã hội là một chế độ phải được xây dựng trên nền tảng của kinh tế XHCN; dân chủ là một phương thức quản lý xã hội có hiệu quả; dân chủ là yêu cầu của nhiệm vụ xây dựng Đảng và phát huy vai trò lãnh đạo của Đảng đối với quần chúng trong sự nghiệp cách mạng; dân chủ là phát huy vai trò của các đoàn thể nhân dân trong chế độ mới; dân chủ là chế độ mà trong đó nhân dân là người chủ sáng tạo trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Đặc biệt, khi xem xét vấn đề dân chủ, Hồ Chí Minh yêu cầu phải đứng vững trên quan điểm duy vật lịch sử và phải vận dụng sáng tạo vào điều kiện của phương Đông. Người nêu một ví dụ thật lý thú: “Theo Khổng giáo thì các nước Nga, Pháp, Trung Quốc, Mỹ và các nước dân chủ là những quốc gia ở đó thiếu qui tắc về đạo đức và những thần dân nổi dậy chống nhà vua đều là những tên phản loạn. Nếu Khổng tử sống ở thời đại chúng ta và nếu ông khăng khăng giữ những quan điểm ấy thì ông trở thành phần tử phản cách mạng. Cũng có khả năng là siêu nhân này chịu thích ứng với hoàn cảnh và nhanh chóng trở thành người kế tục trung thành của Lenin” [3].

Từ các khía cạnh chủ yếu được nêu trên đã toát lên một quan niệm chung nhất của Hồ Chí Minh về dân chủ là quan niệm về quyền lực của

nhân dân. Hồ Chí Minh đã chỉ ra con đường đấu tranh cách mạng nhằm làm cho “Nhân dân là ông chủ nắm chính quyền. Nhân dân bầu ra đại biểu thay mặt mình thi hành chính quyền ấy” [4]. Hồ Chí Minh thường xuyên nhắc nhở cán bộ phải phát huy vai trò làm chủ của nhân dân vì theo Người: *để trăm lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong*. Đó chính là tư tưởng “lấy dân làm gốc” của ông cha ta được Hồ Chí Minh kế thừa, phát huy trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất Tổ quốc và đi lên CNXH ở nước ta. Chính vì vậy mà Hồ Chí Minh cho rằng, dân chủ là con đường để phát huy vai trò động lực to lớn của nhân dân. Trong mọi thời đại nhân dân đã làm nên lịch sử của mình. Nhưng vai trò đó chỉ có thể được phát huy đầy đủ khi nhân dân thực sự làm chủ tự nhiên, xã hội và bản thân mình. Như Hồ Chí Minh đã khẳng định: “... thực hành dân chủ là cái chìa khoá vạn năng có thể giải quyết mọi khó khăn” [5].

Vận dụng sáng tạo những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh về nền dân chủ XHCN, trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng ta luôn luôn xác định rõ phát huy dân chủ trong xã hội là một nội dung lớn của đường lối cách mạng nhằm phát huy sức mạnh của toàn dân, khẳng định dân chủ xã hội chủ nghĩa vừa là mục tiêu là động lực của công cuộc đổi mới.

Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI, từ ngày 02-5 đến ngày 11-5-2013, đã cho ý kiến chỉ đạo đối với Dự thảo sửa đổi Hiến pháp năm 1992 và nhấn mạnh: “Trên cơ sở bám sát Cương lĩnh xây dựng đất nước thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011), các văn kiện của Đảng và các nghị quyết, kết luận của Trung ương, của Bộ Chính trị về mục đích, yêu cầu, về những quan điểm cơ bản, định hướng lớn của việc sửa đổi Hiến pháp năm 1992, trên cơ

sở tập hợp, tổng hợp đầy đủ, kịp thời, khách quan, trung thực ý kiến của các tầng lớp nhân dân, Ủy ban dự thảo sửa đổi Hiến pháp năm 1992 đã nghiên cứu, tiếp thu, chỉnh lý Dự thảo sửa đổi Hiến pháp một cách nghiêm túc, chất lượng với tinh thần chung là chân thành lắng nghe ý kiến của nhân dân, tiếp thu tối đa những ý kiến hợp lý; *kiên trì những vấn đề có tính nguyên tắc*, thuộc về bản chất của chế độ chính trị và nhà nước ta, tiếp tục khẳng định Nhà nước ta là nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo; tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân mà nòng cốt là liên minh giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức; quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công, phối hợp và kiểm soát giữa các cơ quan trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp...” [6].

Tuy nhiên, theo tác giả của bài viết này, về bản chất dân chủ của chế độ chính trị và của nhà nước ta, theo quan điểm của Hồ Chí Minh, là chế độ, là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo vẫn chưa được thể hiện đầy đủ trong Dự thảo Hiến pháp lần này:

Một là, về vai trò của nhân dân, của sức mạnh đại đoàn kết toàn dân đối với việc xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân *chưa được phản ánh đầy đủ* trong Điều 2 (Chương I) của Dự thảo hiến pháp. Ở đây, nếu “Tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân” thì “nền tảng” phải là “*đại đoàn kết dân tộc*” và “liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức” phải “*làm nòng cốt*”. Nhưng rất tiếc, Dự thảo Hiến pháp lại vẫn diễn đạt theo cách diễn đạt của văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng

về “nền tảng” của nhà nước ta như sau: “Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân mà nền tảng là liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức” [7]. Thực ra, xét về mặt lịch sử, Hồ Chí Minh đã bắt đầu sử dụng thuật ngữ “nền tảng” để chỉ vai trò của khối liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và tầng lớp lao động trí óc đối với nhà nước dân chủ nhân dân của chúng ta ngay từ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng (năm 1951). Người nói rất nhiều đến tầm quan trọng của Đại đoàn kết dân tộc trong cách mạng Việt Nam nói chung và đối với việc xây dựng nhà nước của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân nói riêng nhưng vẫn chưa xem “đoàn kết toàn dân” là nền tảng của nhà nước Dân chủ nhân dân. Cùng với sự phát triển của cách mạng Việt Nam, vai trò của đại đoàn kết toàn dân ngày càng được phát huy, nhất là trong sự nghiệp đổi mới hiện nay của đất nước. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng (năm 2011) đã khái quát rằng, “Động lực chủ yếu của phát triển đất nước là đại đoàn kết toàn dân *trên cơ sở liên minh giữa công nhân với nông dân và trí thức do Đảng lãnh đạo*” [8]. Theo tác giả bài báo này, Đại hội IX, *một mặt*, đã đánh giá đúng vai trò “động lực chủ yếu” của Đại đoàn kết toàn dân đối với sự phát triển đất nước, *mặt khác*, vẫn chưa đánh giá chính xác vai trò của *liên minh giữa công nhân với nông dân và trí thức* và do đó đã tạo ra một điều không hợp lý: “đại đoàn kết toàn dân” là cái lớn hơn nhưng lại được đặt “*trên cơ sở*” của cái nhỏ hơn (*liên minh giữa công nhân với nông dân và trí thức*). Lô gic ở đây phải là: “đại đoàn kết toàn dân” làm nền tảng của chế độ, của nhà nước ta và “*liên minh giữa công nhân với nông dân và trí thức*” làm nòng cốt trong nền tảng đó. Vì vậy,

cần diễn đạt cái logic đó trong Dự thảo hiến pháp để thể hiện đầy đủ tư tưởng của Hồ Chí Minh về vai trò làm chủ của nhân dân đối với chế độ và đối với nhà nước ta; cần chuyển vai trò “nền tảng” của “liên minh...” thành vai trò nền tảng của “Đại đoàn kết toàn dân”. Ông cha chúng ta, ngay từ thời phong kiến cũng đã xác định “dân là gốc”. Nếu như vậy, Điều 2 nên diễn đạt lại là: “Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Tất cả *quyền lực* nhà nước thuộc về nhân dân mà nền tảng là đại đoàn kết toàn dân và lấy liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức làm nòng cốt” (Những từ in nghiêng và gạch dưới là tác giả bài viết này đề nghị thêm vào). Chỉ như vậy mới phản ánh được bản chất dân chủ của Nhà nước ta – bản chất mà Hồ Chí Minh đã nhiều lần nhấn mạnh.

Hai là, về cơ sở kinh tế của nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân ở nước ta hiện nay cũng chưa được trình bày rõ ràng khi mà trong Dự thảo Hiến pháp (năm 2013) đã bỏ nội dung “trong đó sở hữu toàn dân và sở hữu tập thể là nền tảng” mà Hiến pháp năm 1992 đã nêu ra trong Điều 15 của Chương II và như vậy, Dự thảo Hiến pháp (năm 2013) cũng đã không phản ánh được quan điểm cơ bản nhất về bản chất nền kinh tế hiện nay ở nước ta mà *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên CNXH* (Bổ sung và phát triển năm 2011) đã ghi rõ: “Kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo”. Với quan điểm như vậy, mặc dù những quan điểm đồng ý với quan điểm của tác giả bài viết này là không nhiều nhưng tác giả bài viết này vẫn thấy *rất cần đề nghị đưa trả lại những nội dung về “sở hữu toàn dân và sở hữu tập thể là nền tảng” và nội dung về “Kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo”* cho Dự thảo Hiến pháp lần này. Về cơ

sở kinh tế của nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, Hồ Chí Minh đã nhấn mạnh rằng, CNXH phải có lượng sản xuất phát triển, khoa học kỹ thuật hiện đại, có quan hệ sản xuất tiên bộ. Người đã chỉ rõ: “Chủ nghĩa xã hội là lấy nhà máy, xe lửa, ngân hàng, v.v. làm của chung” [9]. Vận dụng tư tưởng đó của Hồ Chí Minh, chúng ta có thể diễn đạt lại Điều 54 (không tách thành hai ý như Dự thảo) cho phù hợp với bản chất và mục tiêu của chủ nghĩa xã hội ở nước ta như sau: **“Điều 54**

Nền kinh tế Việt Nam là nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa với nhiều hình thức sở hữu mà trong đó sở hữu xã hội làm nền tảng và với nhiều thành phần kinh tế cùng phát triển lâu dài, hợp tác, bình đẳng và cạnh tranh theo pháp luật mà trong đó kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo” (Những từ được in nghiêng và gạch dưới là tác giả bài viết này đề nghị thêm vào). Theo ý kiến của tác giả bài viết này, đây là vấn đề cốt lõi để bảo đảm cho *quyền lực* của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân được thực hiện theo đúng nghĩa của nó. Chỉ có trên cơ sở đó, *quyền của từng công dân, quyền con người* cũng mới được thực hiện ngày càng đầy đủ trên thực tiễn. Đây là điều khác biệt căn bản của *quyền con người* trong chủ nghĩa xã hội so với quyền con người trong xã hội tư bản chủ nghĩa - xã hội lấy sở hữu tư nhân tư bản chủ nghĩa làm nền tảng. Trong bối cảnh hiện nay ở nước ta, khi mà một số lượng người không nhỏ trong xã hội đang chưa khắc phục được mặc cảm đối với những yếu kém, tiêu cực mang tính lịch sử của sở hữu toàn dân, sở hữu nhà nước, sở hữu tập thể, kinh tế nhà nước trong thời kỳ bao cấp trước đây và trong những năm đổi mới hiện nay; nhất là chưa thấy hết được tác động tiêu cực của toàn cầu hóa hiện nay do sự thao túng của các tập đoàn xuyên quốc gia và của các nước TBCN phát triển gây ra, tác giả bài

viết này cho rằng, việc kiên trì và vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về cơ sở kinh tế của nhà nước pháp quyền XHCN của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân là một yêu cầu rất cấp bách đối với Đảng, nhà nước và nhân dân ta. Vì nếu chúng ta không khẳng định được vai trò nền tảng của sở hữu xã hội và vai trò chủ đạo của kinh tế nhà nước thì hậu quả sẽ khôn lường đối với chính nhân dân và nhà nước do nhân dân lập nên và đó chính là hậu quả của “tự diễn biến hòa bình” mà các thế lực thù địch của nhân dân ta đã, đang, sẽ tiếp tục thực hiện và mong muốn như vậy. Khi đó, nhà nước sẽ trở thành công cụ bảo vệ sở hữu của tư nhân TBCN - sở hữu được hình thành tự phát trong nền kinh tế thị trường không được xây dựng trên nền tảng của sở hữu xã hội đối với tư liệu sản xuất chủ yếu. Và khi đó, quyền con người, quyền dân chủ sẽ bị giới hạn bởi sở hữu tư nhân TBCN đang lớn lên và đang dần dần chiếm vai trò thống trị trong nền kinh tế quốc dân. Đó là một biểu hiện nguy hiểm nhất của chệch hướng xã hội chủ nghĩa trong kinh tế và do đó dẫn đến chệch hướng xã hội chủ nghĩa trong chính trị.

Ba là, về vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước và xã hội - điều kiện chính trị hàng đầu cho sự ra đời, hoàn thiện của chế độ dân chủ XHCN của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, - đã được Dự thảo bổ sung (Điều 4) những nội dung mới rất căn bản để hoàn thiện cơ sở pháp lý của vai trò đó và đòi hỏi Đảng, nhà nước, đoàn thể và nhân dân ta phải nỗ lực hơn nữa trong việc nhận thức, cụ thể hóa Hiến pháp và quan trọng hơn là đưa quy định đó trong Hiến pháp vào cuộc sống nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước và xã hội hiện nay. Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, dân chủ là yêu cầu của nhiệm vụ xây dựng Đảng và phát huy vai trò lãnh đạo của Đảng đối với quần chúng trong sự nghiệp cách mạng.

Để có dân chủ, thì trước hết “trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi”, còn ngoài xã hội thì “việc gì cũng hỏi dân chúng, cùng dân chúng bàn bạc”, “đưa mọi vấn đề cho dân chúng thảo luận và tìm cách giải quyết”. Đối với Đảng, Hồ Chí Minh thường xuyên yêu cầu: “cán bộ và đảng viên phải nâng cao tinh thần phụ trách trước Đảng và trước quần chúng... Phải thật sự tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân”[10]. Người nhắc nhở: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân” [11]. Quá trình thực hiện xây dựng Đảng, theo tưởng Hồ Chí Minh, càng phải thực hiện dân chủ ở trong Đảng theo nguyên tắc dân chủ tập trung nhằm giữ gìn và xây dựng sự đoàn kết của Đảng “như giữ gìn con người trong mắt mình”.

Tuy nhiên, Điều 4 vẫn chưa nêu ra căn cứ để đánh giá trách nhiệm của Đảng về những quyết định của mình - một hoạt động rất quan trọng của Đảng. Tác giả bài viết này đề nghị giữ nguyên khoản 1, ghép khoản 2 với khoản 3 để thành khoản 2 và diễn đạt lại như sau: “2. Các tổ chức của Đảng và đảng viên gắn bó mật thiết với nhân dân, phục vụ nhân dân, chịu sự giám sát của nhân dân, hoạt động và chịu trách nhiệm trước nhân dân về những hoạt động của mình theo quy định của Hiến pháp, pháp luật và Luật Đảng” (Những từ được in nghiêng và gạch dưới là tác giả bài viết này đề nghị thêm vào). Ở đây, điều cần nhấn mạnh là, cần xúc tiến ngay, trước khi chưa muộn, việc nghiên cứu và tiến hành soạn thảo Luật Đảng. Đây được coi là bước đột phá trong lĩnh vực dân chủ hóa và tiếp tục đổi mới hệ thống chính trị ở nước ta hiện nay.

Cùng với ba nội dung trên, cần tiếp tục vận dụng gấp những nội dung có tính *nguyên tắc* khác nữa trong tư tưởng Hồ Chí Minh để phục vụ cho quá trình hoàn thiện Dự thảo hiến pháp và có thể trình Quốc hội thông qua trong kỳ họp trong thời gian tới góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Tài liệu tham khảo

- [1] Văn kiện Đảng, toàn tập, NXB CTQG, H.2001, Tập 2, tr.2.
- [2] Hồ Chí Minh, toàn tập, NXB. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, t.3, tr.3.
- [3] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tập 2, tr.453 - 454
- [4] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 7, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.218 - 219
- [5] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 12, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội,, tr.249 – 250
- [6] Báo Nhân Dân ngày 12 tháng 5 năm 2013
- [7] Trích theo: <http://xaydungdang.org.vn/Home/vankientulieu/> Van-kien-Dang-Nha-nuoc/2013/5875 /Du-thao-Hien-phap-nuoc-Cong-hoa-xa-hoi-chu-nghia-Viet.aspx- 16:31' 2/1/2013
- [8] Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, Nxb CTQG Hà Nội 2011, tr. 86.
- [9] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 8, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.226
- [10] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 10, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội,, tr.311
- [11] Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 12, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội,, tr.511

Further Discussion on Democracy in the Heritage of Hồ Chí Minh Thought and Its Application in the current Draft Constitution (2013) in Vietnam

Nguyễn Thọ Khang

Academy of Journalism and Communication, 36 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hanoi, Vietnam

Abstract: Ho Chi Minh Thought on democracy has a very abundant content: democracy in international relations, in political, social, economic, cultural and ideological relations; democracy in the Party building, in the State building and in the building of the mass organizations; democracy in implementing human rights and the citizen's rights and in resolving the relationship among individuals, community and society.

Applying Ho Chi Minh Thought on democracy in building the Constitution is an objective and urgent demand in Vietnam at the present time. First of all, it is necessary to apply Ho Chi Minh Thought on democracy so as to be able to continue to perfect the draft Constitution (2013) based on three major issues as follows:

Firstly, the role of the great national unity and the workers-farmers-intellectuals alliance for the building of a rule-of-law State of people, by people and for people;

Secondly, the economic establishment of a socialist rule-of-law State of people, by people and for people in the country at the present time;

Thirdly, the leading role of the Communist Party of Vietnam towards the State and society.

